

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ
ΦΩΝΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΕΠΙΓΝΩΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ
ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΠΡΩΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ
ΗΛΙΚΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΌ
ΜΙΑ
ΠΟΛΥΔΙΣΘΗΤΗΡΙΑΚΗ
ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Αθανασία
Ανδρεοπούλου
Λογοθεραπεύτρια -
Ειδική Παιδαγωγός
Διδάκτωρ Τμήματος
Ειδικής Αγωγής του
Κρατικού
Παιδαγωγικού
Πανεπιστημίου
Μόσχας.
Μέλος ΕΔΙΠ στο
Παιδαγωγικό Τμήμα
Δημοτικής
Εκπαίδευσης του
Πανεπιστημίου
Δυτικής Μακεδονίας.

Βασική αρχή της μεθόδου

Η ταυτόχρονη συμμετοχή και αξιοποίηση όλων των αισθητηριακών οδών πρόσληψης και επεξεργασίας πληροφοριών.

Δημιουργία συνειρμών μεταξύ των συστημάτων

Η **ταυτόχρονη** συμμετοχή όλων των αισθήσεων εξασφαλίζει την πολλαπλή κωδικοποίηση ή αποκωδικοποίηση του ενός και αυτού συμβόλου σε διαφορετικά συστήματα ακουστικό, κινητικό, οπτικό και απτικό, δημιουργώντας συνεχώς συνδέσεις και συνειρμούς ανάμεσα στα συστήματα.

Ο ρόλος της εικόνας και της κίνησης

Σε κάθε φώνημα αντιστοιχεί μια και μοναδική εικόνα και κίνηση

Η χρήση της εικόνας και της κίνησης έχουν διαμεσολαβητικό χαρακτήρα, συμβάλουν στη σταδιακή κατάκτηση του φωνήματος

Ο ρόλος της εικόνας και της κίνησης

Οι εικόνες και οι κινήσεις χρησιμοποιούνται ως μέσο για τη μετατροπή της άυλης μορφής των φωνημάτων σε απτά σύμβολα-συγκεκριμένα πράγματα

Η χρονική ακολουθία των φωνημάτων αναπαριστάνεται με τα απτά σύμβολα στη χωρική τοποθέτηση των συμβόλων

Η εικόνα

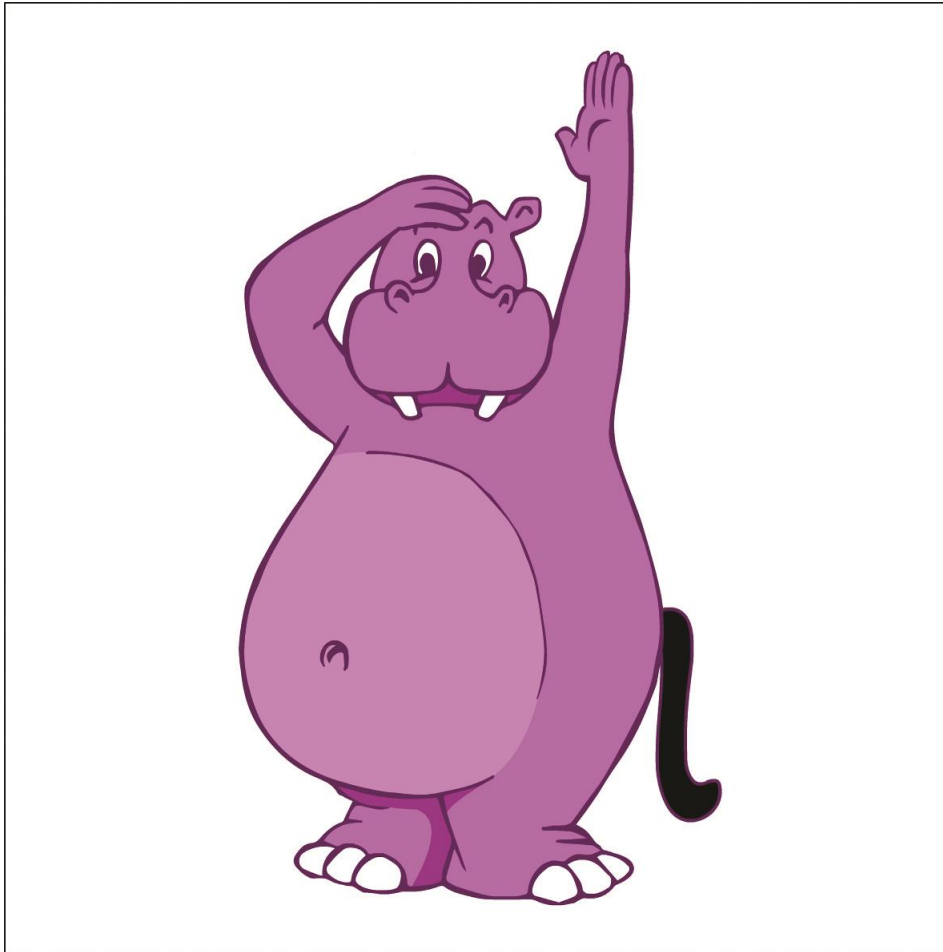
Η ονομασία του ζώου ή του αντικειμένου που απεικονίζεται στην εικόνα ξεκινά από το φώνημα που εξετάζεται

Στην ίδια εικόνα το γράφημα μπορεί να απεικονίζεται στο περίγραμμα ολόκληρου του ζώου ή του αντικειμένου, ή να είναι μέρος αυτού.

Τα αντικείμενα και ζώα που επιλέχτηκαν στην πλειονότητα τους είναι στο καθημερινό λεξιλόγιο του παιδιού.

Στην πλειονότητα των εικόνων απεικονίζεται η κίνηση της φωνητικής ρυθμικής ή στοιχεία της άρθρωσης ή και συνδυασμός αυτών.

Δείχνει την κίνηση

Δείχνει
κίνηση και
άρθρωση

Η μακρόσυρτη προφορά του φωνήματος

Ένα άλλο στοιχείο που βοηθάει στην αντίληψη του φωνήματος είναι η μακρόσυρτη προφορά του φωνήματος αυτό ενδυναμώνει και σταθεροποιεί **το αρθρωτικό κιναισθημα**, με τη βοήθεια του οποίου **διευκρινίζεται η ηχητική ταυτότητα του φωνήματος**.

Γι' αυτό η παρουσίαση της εικόνας γίνεται συνοδευόμενη από την εκφώνηση του πρώτου φωνήματος με μακρόσυρτη και μεμονωμένη άρθρωση

(με εξαίρεση τα στιγμιαία).

Το χρώμα

Το παιδί μαθαίνει να φαντάζεται τον ήχο του φωνήματος χρωματικά, την πληροφορία αυτή θα τη χρησιμοποιήσει αργότερα για την ακουστική διάκριση των φωνημάτων που έχουν ακουστικό- αρθρωτική συγγένεια.

Τα χρώματα που επιλέχτηκαν για τα φωνήματα που διαφέρουν μόνο ως προς ένα φωνητικό χαρακτηριστικό είναι μακρινά μεταξύ τους.

φωνητική
ρυθμική
και
άρθρωση

Ο τρόπος και η ταχύτητα εκτέλεσης της κίνησης, που αντιστοιχεί στο φώνημα, συνδέεται με τον τρόπο παραγωγής του φωνήματος και συμβάλει στην ορθή παραγωγή αυτού.

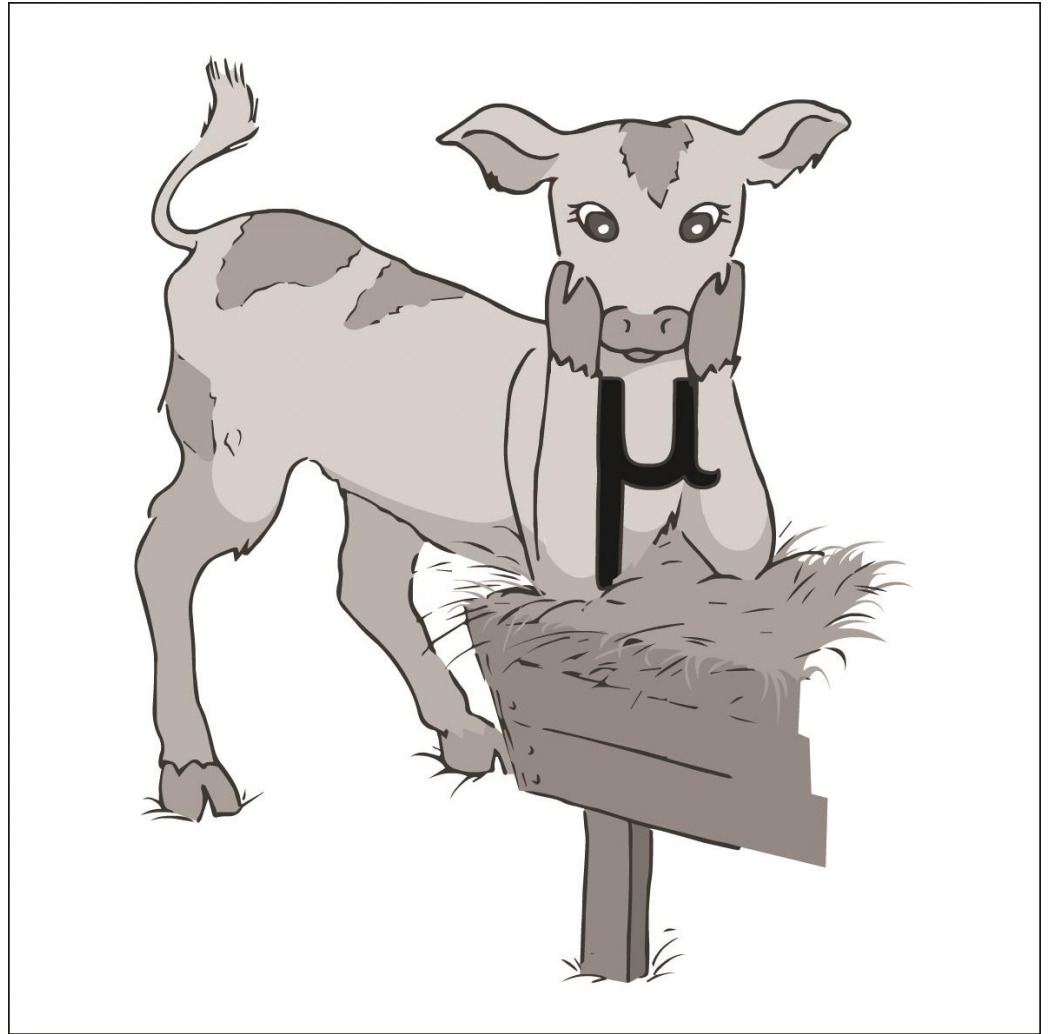
Περιγραφή
φωνητικής
ρυθμικής
/α/

Περιγραφή φωνητικής ρυθμικής /α/

Τα χέρια σηκώνονται σε θέση ανάτασης ανοιχτά επάνω, δίνοντας τη δυνατότητα της διαστολής της θωρακικής κοιλότητας, για να καλυφτεί η ανάγκη του αυξημένου όγκου του αέρα, ενώ ταυτόχρονα δείχνει το άνοιγμα του στόματος κατά την παραγωγή του φωνήματος.

Περιγραφή
φωνητικής
ρυθμικής
/μ/

Περιγραφή
φωνητικής
ρυθμικής
/μ/

Οι παλάμες με ενωμένα
δάχτυλα ακουμπάνε απαλά
στα μάγουλα νιώθουμε τη
δόνηση.

Πορεία
διδασκαλίας

**ΤΡΟΠΟΣ ΕΚΜΑΘΗΣΗΣ
ΦΩΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΓΝΩΣΗΣ
ΠΡΩΤΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ
ΓΡΑΦΗΣ
ΜΕ ΚΙΝΗΣΙΟ-ΕΙΚΟΝΟ-ΦΩΝΟ-
ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ**

**Παρουσίαση
της εικόνας,
της ονομασίας
του ζώου ή
αντικείμενου
που
απεικονίζεται
και του
χρώματος.**

- Αυτό είναι το
ά_____λογο και έχει
καφέ χρώμα.

Ερωτήσεις

- τί είναι αυτό;
Απάντηση: ά_____λογο.
- Τι χρώμα έχει το άλογο;
Απάντηση: καφέ.

**Ταυτόχρονη
παρουσίαση
του
φωνήματος με
την κίνηση που
αντιστοιχεί
στο φώνημα.**

- Το ά____λογο φωνάζει
α_____, ενώ
φωνάζουμε το φώνημα /α/
τα χέρια σηκώνονται, σε
θέση ανάτασης ανοιχτά
επάνω
- Το άλογο είναι
φωνακλάδικο και φωνάζει
πολύ δυνατά
α_____ και από εδώ
και μπρος αυτή θα είναι η
φωνούλα του.

πρώτη μνεία για τα φωνητικά
και αρθρωτικά χαρακτηριστικά
των φωνηέντων.

**Χρήση λεκτικού
συνειρμού στην
επεξήγηση της
«Φωνητικής
ρυθμικής»**

- εξηγούμε στα παιδιά με απλό και παιγνιώδη τρόπο όλα τα χαρακτηριστικά της κίνησης.
- Λέμε στα παιδιά ότι το άλογο κάθε πρωί που ξυπνάει του αρέσει να σηκώνει τα χέρια του ψηλά, να τεντώνεται, να ανοίγει καλά το στόμα του και να φωνάζει α_____.
- Αν στο χώρο έχουμε μεγάλο καθρέφτη βάζουμε τα παιδιά να ελέγξουν το ορθό της κίνησής τους σε σχέση με την πρότυπη κίνηση.

Κίνηση φώνημα .

Δείχνουμε
την κίνηση
και
ρωτάμε:

Ποια
φωνούλα
βλέπεις –
βλέπετε;
Απάντηση:
α _____

•

Δείχνουμε την κίνηση και
ρωτάμε:

Ποια φωνούλα ακούς/ ακούτε;
Απάντηση: α _____

Αναζήτηση και Ανακάλυψη του σύμβολου-γραφήματος

.

Πριν την
Αναζήτηση
και
Ανακάλυψη
του
σύμβολου-
γραφήματος
που
κρύβεται

Για να μπορέσει το παιδί να ανταπεξέλθει σε αυτή τη δοκιμασία θα πρέπει να προηγηθεί προετοιμασία με ασκήσεις:

- οπτικής αντίληψης
- οπτικής ανάλυσης και σύνθεσης.
- *Ανάλυση του όλου στα μέρη του και σύνθεση των μερών στο όλο.*

**Αναζήτηση και
Ανακάλυψη του
σύμβολου-
γραφήματος που
κρύβεται**

σύνδεση φώνημα - γράφημα

- Αν το παιδί είναι από 3,6 έως 4,6 χρονών δεν αναφέρουμε τη λέξη γράμμα, αλλά του εξηγούμε ότι το άλογο φοράει ένα ωραίο στολίδι- κόσμημα όπως φοράει και η μαμά του.
- Το στολίδι αυτό το φοράει το άλογο στην ουρά του για να είναι όμορφο και φωνάζει και αυτό α_____.

Ερωτήσεις προς το παιδί:

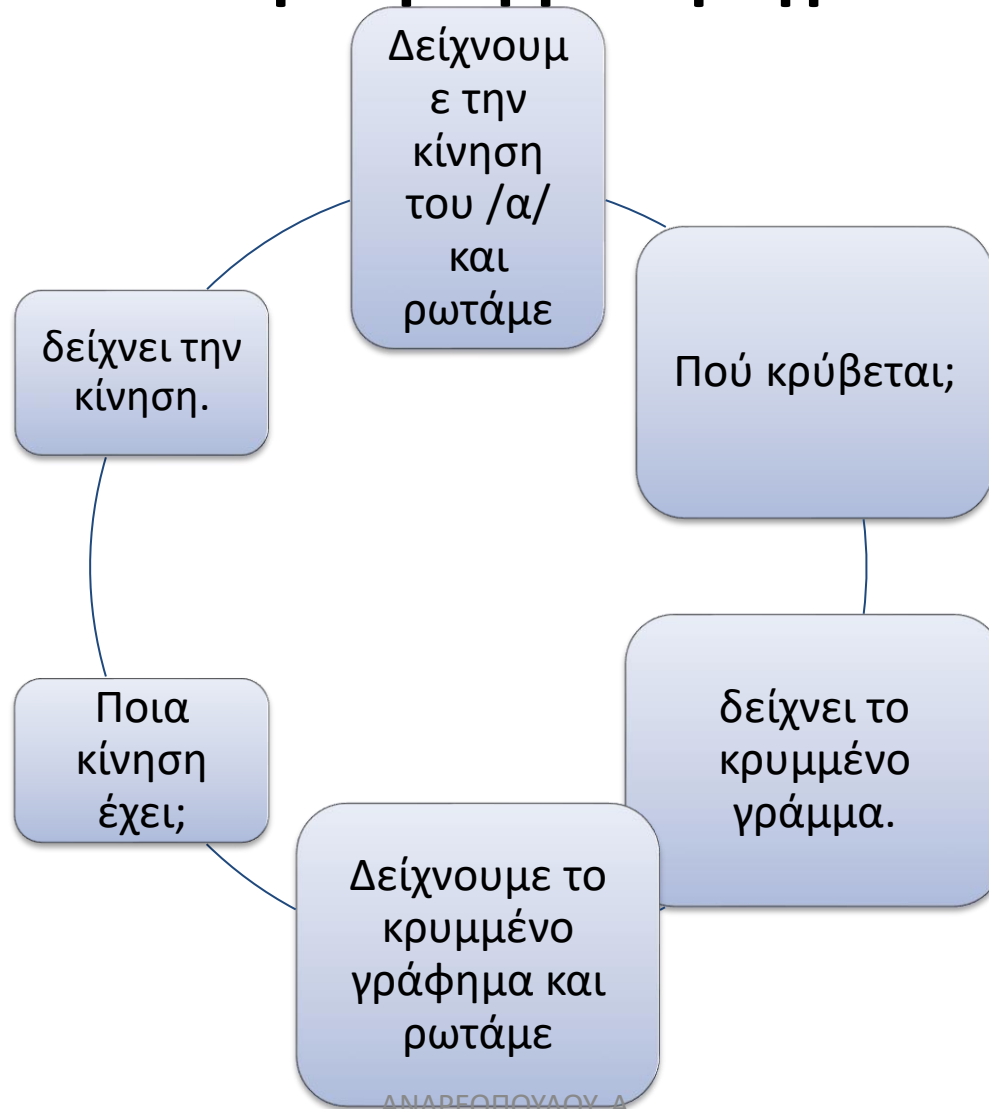
Δείχνουμε το κρυμμένο
γράφημα και ρωτάμε:

- Ποιανού είναι αυτό το στολίδι; Απάντηση: του α___λόγου.
- Που το κρύβει; Ονομάζει και δείχνει το μέρος που κρύβεται.
- Πώς φωνάζει αυτό το στολίδι; Απάντηση: α_____

Γράφημα – φώνημα

Κίνηση- γράφημα

Οπτική
ανάλυση
του
γραφήματος
Εισαγωγή
των
παιχνιδιών

- ``εργαστήρι κοσμημάτων``
- `` γραματο-σουπερ-μαρκετ``
- Τα υλικά που θα χρειαστούμε είναι σύρμα πίπας.
- Δίνουμε στο παιδί το ρόλο του αρχιτεχνίτη στο ``εργαστήρι κοσμημάτων`` και του ζητάμε να κάνει το στολίδι.

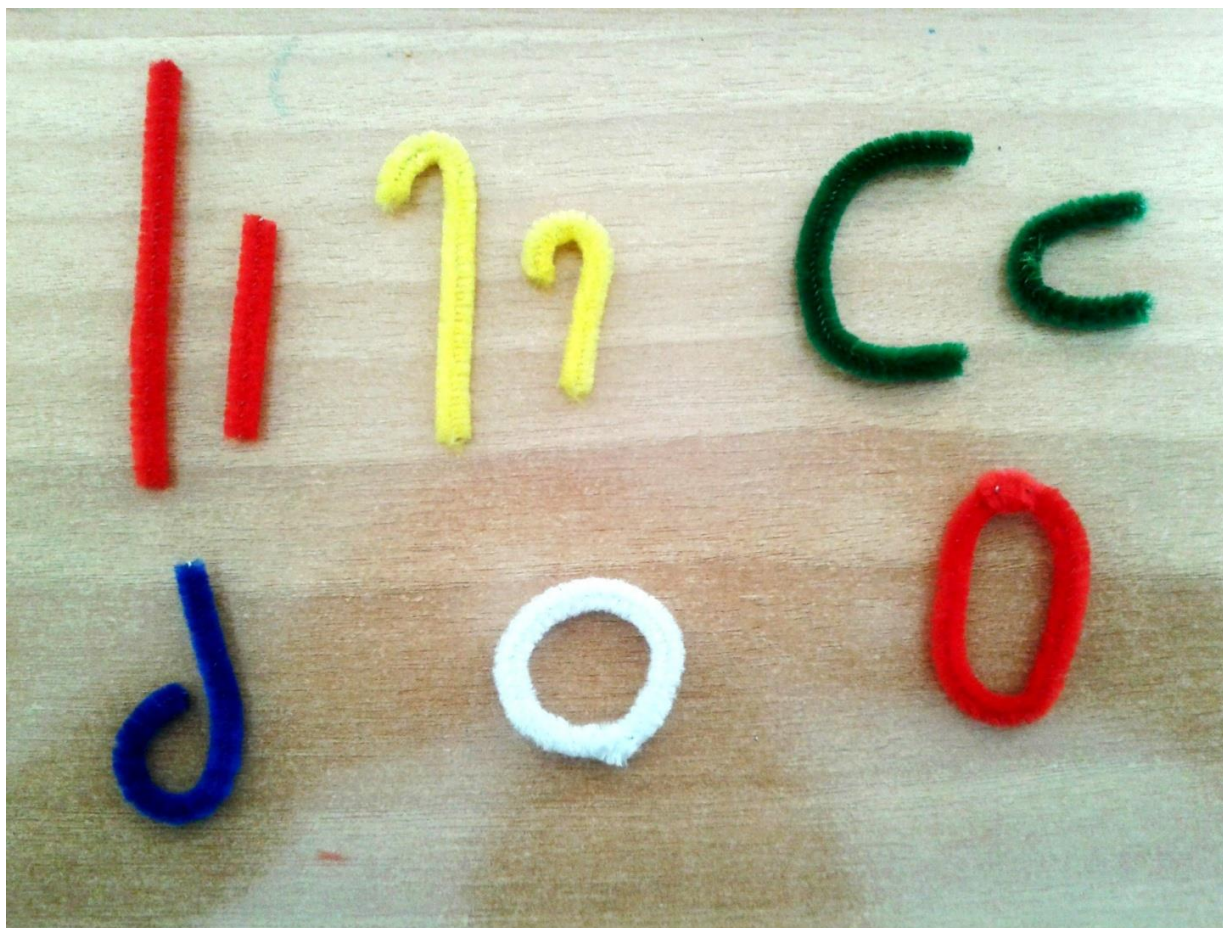
Το παιδί
καλείται να
κάνει
ανάλυση του
γραφήματος
στα στοιχεία
του.

Αν το παιδί δυσκολεύεται το
βοηθάμε γράφοντας το κάθε
στοιχείο του γραφήματος με
διαφορετικό χρώμα.

Τα στοιχεία του γράμματος
ετοιμάζονται σε συνεργασία,
δίνονται οι ονομασίες τους
(κύκλος, κοντό μπαστούνι)

Τα στοιχεία του γράμματος
φυλάσσονται στο κουτί του
γραμματοσουπερμάρκετ.

Τα στοιχεία των γραμμάτων

Απτική αναγνώριση του γραφήματος

Ασκήσεις απτικής αναγνώρισης του γράμματος.

- Πάνω στο τυπωμένο γράμμα βάζουμε ένα γράμμα από πλαστελίνη ή σύρμα πίπας για απτική αναγνώριση του γράμματος.

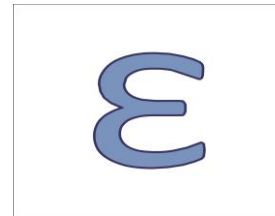
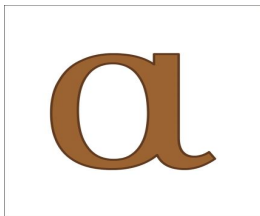
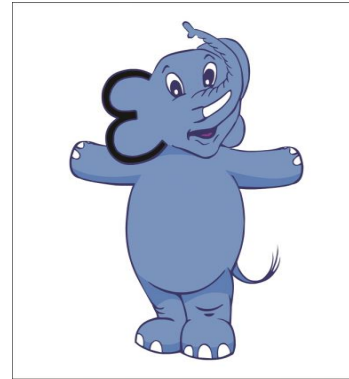
Ασκήσεις απτικής διάκρισης του γράμματος

- μεταξύ άλλων αντικειμένων.
- μεταξύ άλλων γραμμάτων.
- Παιχνίδι: 'το μαγικό σακούλι'.

Όταν διδάσκουμε τη φορά γραφής δίνουμε μεγάλο περίγραμμα

όταν διδάσκουμε νοητή απτική αναπαράσταση του γραφήματός δίνουμε μικρό περίγραμμα.

Ακουστική διάκριση φωνημάτων με κινησιο- εικονο-Φωνο-Γραφήματα

Οπτική διάκριση γραφημάτων με κινησιο-εικονο-Φωνο-Γραφήματα

- δίνουμε στο παιδί τις καρτέλες με τα γράμματα και του ζητάμε να τις δώσει ποιο γράμμα ταιριάζει με ποια εικόνα
- Παιχνίδι μνήμης αναποδογυρίζουμε τις εικόνες και τα γράμματα, ψάχνουμε τα ζευγάρια
- Χωρίζουμε τα παιδιά σε 2 ομάδες (εικόνες – γράμματα)

διάκριση γραμμάτων

α

ε

ι

ο

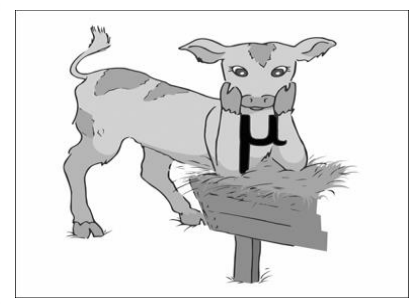
ου

μ

Ανάγνωση, τοποθετούμε σε γραμμική διάταξη τις εικόνες και ζητάμε από το παιδί:

Να λέει τις φωνές των εικόνων με ταυτόχρονη χρήση των κινήσεων.

Να δείχνει και διαβάζει το γράμμα που κρύβεται στην εικόνα. Κάτω από τις εικόνες τοποθετούμε τα γράμματα και του ζητάμε να δείχνει και διαβάζει το γράμμα

α

ε

λ

ο

ου

μ

Σχηματισμός συλλαβής

Εικονοσυλλαβή

**Σύνθεση δύο
εικόνων σε
συλλαβή
«ακουμπητό»**

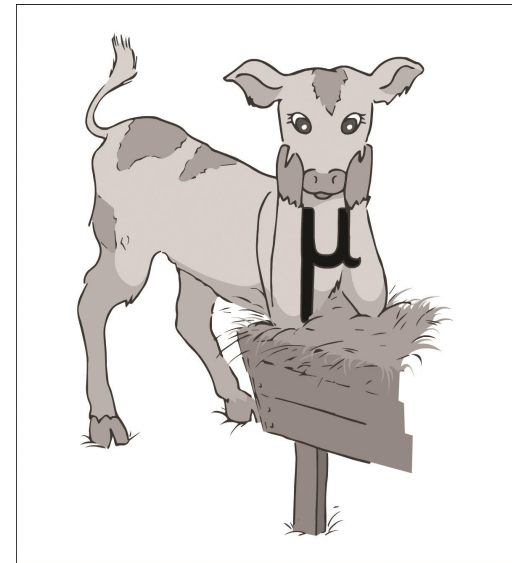
Μετά την εισαγωγή και κατάκτηση του πρώτου συμφωνικού κινησιο-εικονο-Φωνο-Γραφήματος λέμε στο παιδί ότι αυτή η καινούρια φωνούλα που μάθαμε δεν της αρέσει να είναι μόνη της και πάντα όταν το στολίδι της βγαίνει βόλτα, στα βιβλία και στα τετράδια, παίρνει παρέα μαζί της κάποιο φωνακλάδικο στολίδι. Για να πάνε όμως παρέα πρέπει να μάθουν το παιχνίδι που λέγεται «ακουμπητό».

Σύνθεση δύο εικόνων σε συλλαβή.

Με το παιχνίδι «ακουμπητό» μαθαίνουμε στο παιδί την ενσυνείδητη ομαλή αλλαγή από τη μία αρθρωτική θέση στην άλλη

Τοποθετούμε πάνω στο τραπέζι δυο εικόνες με αρκετή απόσταση μεταξύ τους. Πρώτα την φωνηεντική και ακολουθεί η συμφωνική.

Σύνθεση δύο εικόνων σε συλλαβή.

Οδηγίες Παιχνιδιού

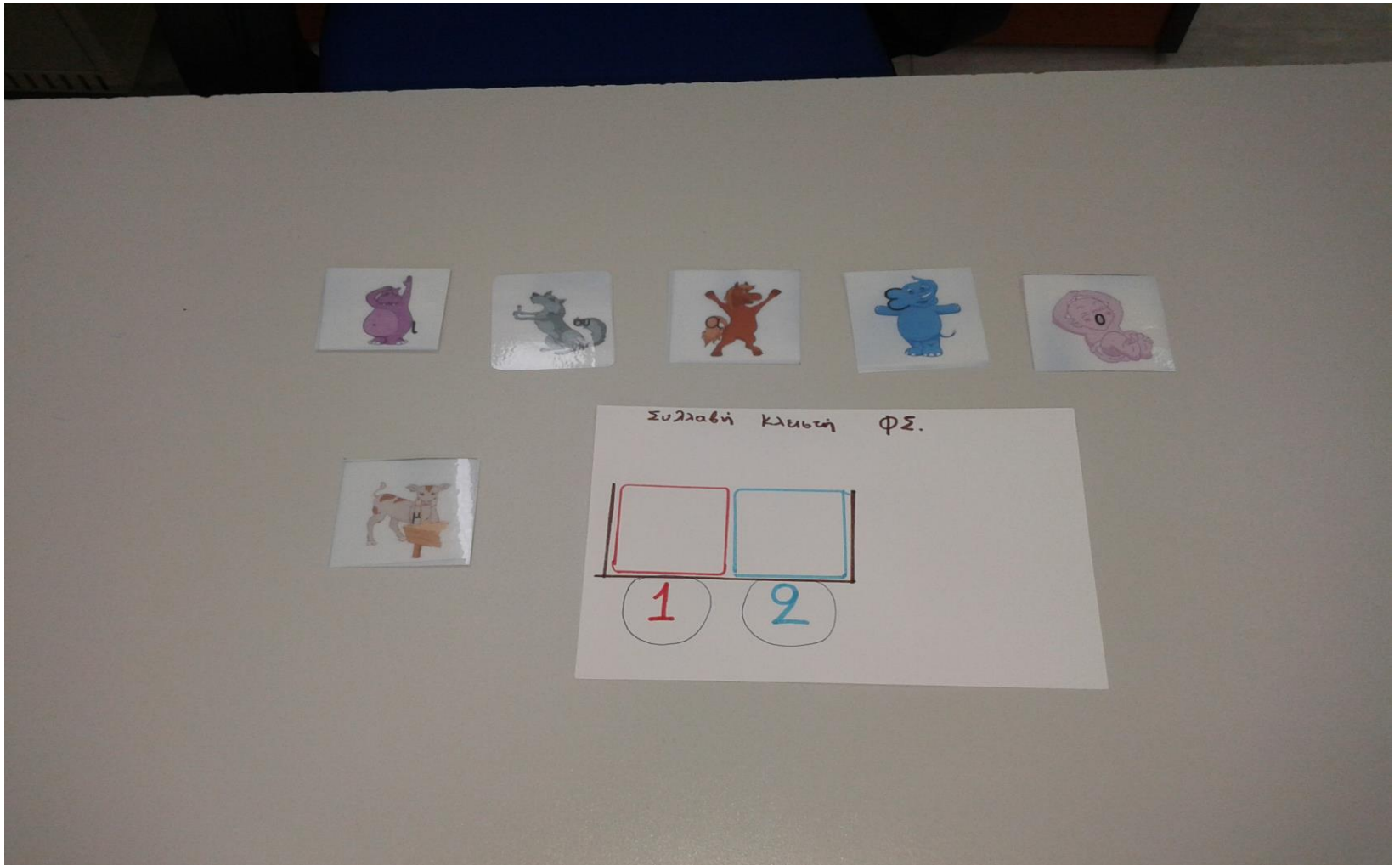
- Ακουμπάμε το χέρι μας πάνω στην πρώτη εικόνα και τη σέρνουμε προς τα δεξιά, ενώ ταυτόχρονα φωνάζουμε τη φωνή του,
- με το που θα ακουμπήσει στην δεύτερη, φωνάζουμε τη φωνή της δεύτερης.

α _____ μ _____

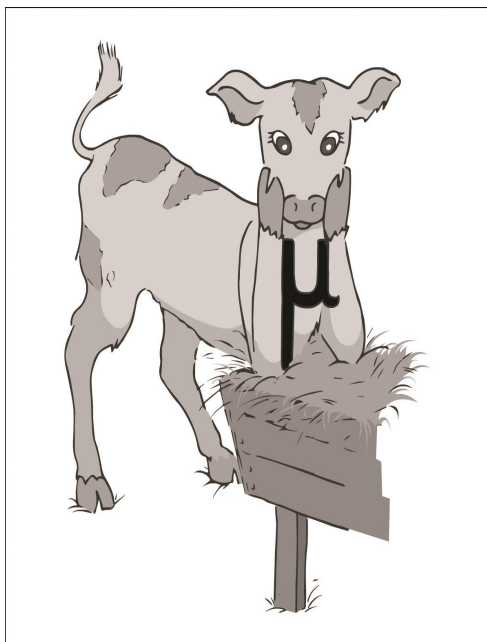
Το παιδί αρθρώνει και διαβάζει τις δυο εικόνες ενωμένα, χωρίς να ακούγεται παύση ανάμεσα τους.

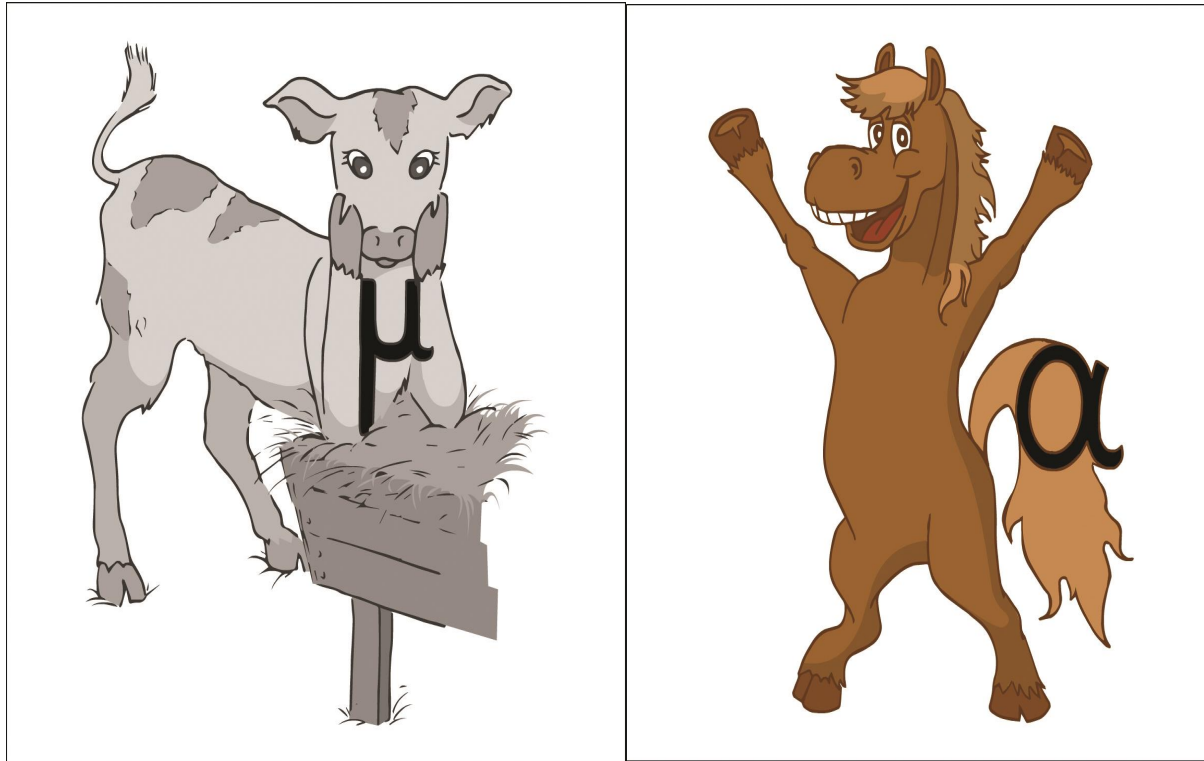
Φωνημική ανάλυση κλειστής συλλαβής

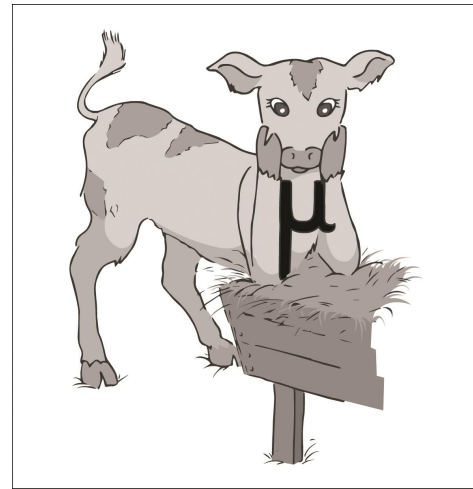
μ _____ α _____

εικονοσυλλαβή «ΣΦ», (μα),

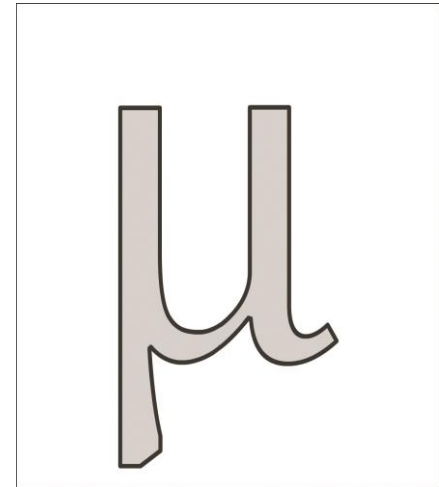
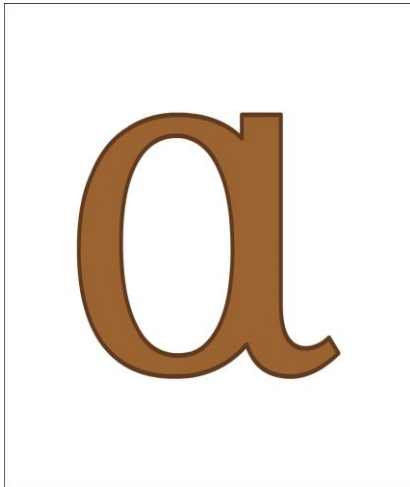

Κλειστή εικονοσυλλαβή «Σ-Φ-Σ» (μαμ)

Σύνθεση δύο γραμμάτων σε συλλαβή.

- Η διαδικασία σύνθεσης δύο γραμμάτων σε συλλαβή ακολουθεί την ίδια πορεία και τεχνική με αυτή που χρησιμοποιήσαμε στη σύνθεση δύο εικόνων σε εικονοσυλλαβή.

Ανάλυση συλλαβής με κινησιο- εικονο- Φωνο- Γράφηματα

- Θα σου πω μια συλλαβή θέλω να μου δείξεις ποιες φωνούλες ακούς.
(δείχνει τις αντίστοιχες εικόνες)
- Θα σου πω μια συλλαβή θέλω να μου δείξεις ποια φωνούλα ακούς πρώτη
- Θα σου πω μια συλλαβή θέλω να μου δείξεις ποια φωνούλα ακούς στο τέλος

Κάνω τις ίδιες ερωτήσεις
χρησιμοποιώντας την εντολή “να μου
πεις”

Σύνθεση συλλαβής με κινησιο- εικονο- Φωνο- Γράφηματα

Θα σου πω
δυο φωνούλες
θέλω να μου
δείξεις ποια
συλλαβή
ακούς.

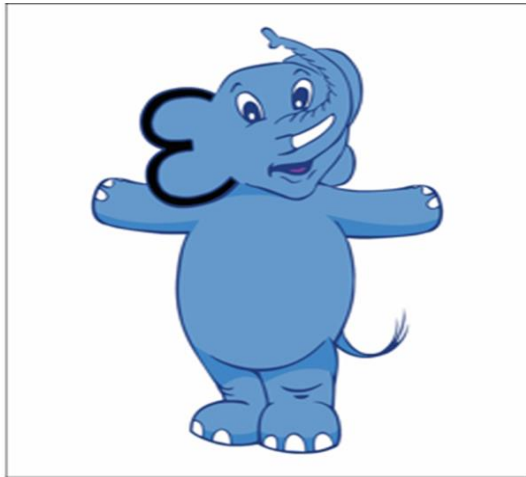
Θα σου πω
δυο φωνούλες
θέλω να μου
πεις πια
συλλαβή
μπορείς να
κάνεις
Παίζουμε το
παιχνίδι
«άμπαρα –
κατάμπαρα»

Ανάλυση λέξης με κινησιο- εικονο- Φωνο-Γράφηματα

- ακούει την λέξη και κάθε φορά τοποθετεί μία εικόνα για την κάθε θέση
- χρησιμοποιεί τον πίνακα των εικόνων ως πληκτρολόγιο
- βλέπει την εικόνα /χωρίς να πούμε την λέξη/
και τοποθετεί εικόνες στην σειρά για να σχηματίσει τη λέξη

Εισαγωγή τόνου.

- Γράφει την εικονολέξη και ανεβάζει λίγο πιο πάνω την εικόνα που τονίζεται

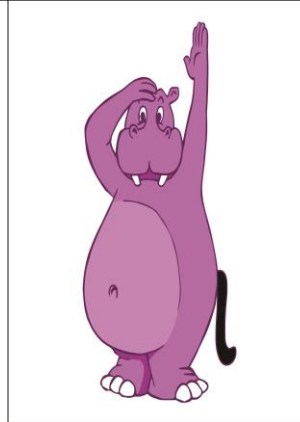
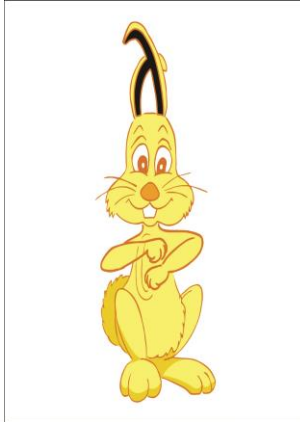
φωνημική Σύνθεση λέξης με: κινησιο- εικονο- Φωνο-Γράφηματα

- Θα σου πω τις φωνούλες μιας λέξης θέλω να μου δείξεις ποια λέξη ακούς.
Πάνω στο τραπέζι έχουμε **εικονολέξεις** και το παιδί πρέπει να διαλέξει ποια εικονολέξη άκουσε.
- Θα σου πω τις φωνούλες μιας λέξης θέλω να μου δείξεις ποια λέξη ακούς.
Πάνω στο τραπέζι έχουμε **λέξεις γραμμένες με γράμματα** και το παιδί πρέπει να διαλέξει τη λέξη που άκουσε.
- Θα κάνω τις κινήσεις μιας λέξης, θέλω να μου δείξεις ποια λέξη έκανα.
Πάνω στο τραπέζι έχουμε εικονολέξεις και το παιδί πρέπει να διαλέξει μεταξύ άλλων εικονολέξεων τη σωστή.
- Θα σου πω τις φωνούλες μιας λέξης, θέλω να μου πεις πια λέξη μπορείς να κάνεις.

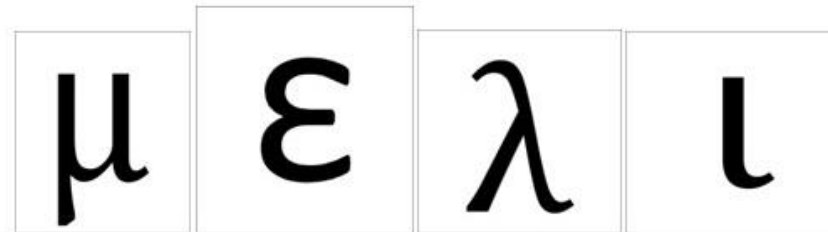
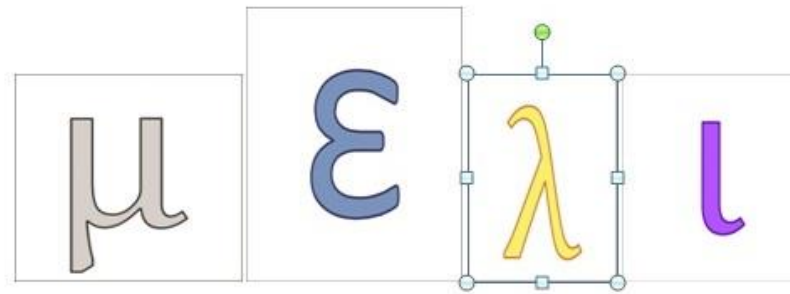
Ανάγνωση λέξης με κινησιο- εικονο-Φωνο- Γράφηματα και γράμματα.

- Διαβάζει την εικονολέξη δείχνοντας με το δάχτυλο τα γράμματα που είναι πάνω στην εικόνα. Το δάχτυλό και η φωνή ανεβαίνουν στο φωνήεν που τονίζεται.

Ανάγνωση εικονολέξης

Διαβάζει έγχρωμες λέξεις.
Διαβάζει ασπρόμαυρες λέξεις.

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή
σας!

